

Tas Latweefchu lauschu draugs.

1833. 18. August.

33^{sch}a lappa.

Taunas sinnaß.

No Pehterburgess. (5. August.) Dsilâ Kreewu semnê arri walstis irr, fo Wolihnies walsti fauz un kurras general-gubernators Pehterburgess wiffaugstakeem teefas-kungeem sinnu irr atfuhstijis, fo labbu tas Kreewu semneeks, kam wahrds Cemihl Newoit, tur effoht darrijis. Dehls winnam bija nonemts par nekruhfschu. Bet schim saldatu dshwe ne mas ne patikke; winsch no pulka isbehdse un gahje atkal us mahjahm, dohmadams: tur gan warreschoht flehpteess. Bet kas to dewe? — Tehws labbaki pratte gohdu, ne kâ winsch. Tas winnu fanehme un nodewe pee teefas. Teefa pehz teem wezzeem nekruhfschu likkumeem no 15tas November tai 1797tâ gaddâ nospreede: wezzam semneekam desmit rubti nahfoteess par gohda-makfu, ka to behgli effoht fanehmis un atweddis. Wezzajs atbildeja paklannidamees: "Zeeniga augsta stipra teefa, paldeews par juhfu schehligu prahtu; bet manna tehwa-firds ne nefs wifs to naudu prettinemt, jo es sawu dehlu, to behgli, makfas deht teescham! ne esnu nodewis, bet tif likkumeem paklausidams un zitteem wezzakeem par labbu preekschshimi." — Pehterburgess augsti teefas-kungi, pahr scho gohda wihru lohti preejadamees, nodohmaja, Keisera wahrda winnam fudraba gohda-shimi fuhstih, kas winnam pee kruhts buhfschoht ja-nessa. Winnu nospreedumu augsti zeenigs Keisers irr apstiprinajis un pa tam pawehlejis, lai awihses wiffseem laudim fluddina, fo labbu tas gohda-wihrs Newoit effoht darrijis.

No Wahzsemmes. Zapatt kâ pee mums taggad wiffas uppes zaur to stipru leetu pahrpluhst, tâ jau preeksch 3 neddetahm daschâ weetâ Wahzsemnê irr notizzis. — No Minkenes pilssehtas Baiëru walsti mums sinna irr atnahfusi, ka tur 30 deenâs drihs weenâ gabbalâ jau bija lihjis, kad 23schâ Juhli uppes fahze pahrpluhst un uhdens tif peepeschi auge, ka jau ohtrâ deenâ ta seela uppe,

fo fawz Jhsaru, isfkattijahs kà jubra. Paschahm tahm wiffmasakahm uppehm brihnum' stipra straume taggad irr. Wiffi dahrsi un lauki pee upp'-mallahm irr palikkufchi par esareem. Sudmallas stahw kluffas. Neds tekkas neds zekus wairs ne warr atrast. Zilti drihs wiffi jau aistreekti; pats tas wiffleelaks pa pussi jau israuts. Ak! un tee nabbagi uppeneeki paschi! Winnu ehjinas lihds jumteem jau stahw uhdeni; tà winneem neisrehkinajam' leela ffahe jau lihds fchim irr notikkufi, un Deews tik sinn, kas wehl buhs, kas nè.

No Parihses. (28. Jubli.) Ka daschi zilweki tik breefmigi us naudu, ka wiini paschu fawu dschwibu ne behda, to schis stahsts rahdihs, fo jums taggad isteikfim. — Laikam kahds smeeklinsch weenâ zeemâ tur Sprantschu semmê wallodu bij' isneffis, ka tuhwa pilssehtâ baggata Calenderis effoht fanemts un winna leelas negantibas pehz winnam jau nahwe nospreesta. Gan teesa scheligigi effoht sohlijufi, winnam nahwes strahpi atlaist, kad winsch tik kautkahdu zittu zilweku dabbutu, kas winna weetâ to nahwi usnemtu. Calenderis, kam pasaul' dauds naudas rohka, bet kas par mantu fawu dschwibu mihlo, gudri effoht isdohmajis, kà tahdu zilweku dabbut par naudu. Winsch 20 zilwekeem sohloht, katram 10 tuhkstohsch prankus jeb rubtus makfah, ja tik dauds atradisees, kas usnemahs sawâ starpâ lohseht, kurrâ winna weetâ ta nahwe effoht ja usnem. Un tam, kam nahwes lohse peekristu, winsch wehl ihpaschi 50 tuhkstohsch prankus par dahwanu dohschoht. — Schi walloda drihs ispaudahs pahc wiffu to zeemu, un — fo dohmajeet, woi weens tahds aplamneeks gan buhschoht bijis, scho pasakku tizzedams? — Ne tik diwdefinit zilweki ween, lihds fimteem ffrehje us pilssehtu, gahje pee wezzaku burmeisteri un luhgdami luhdse, lai winnus arri peenemm pee lohsefchanas, jo wiini ne behdajoh paschu fawu dschwibu, ja tik tohs 10 tuhkstohsch prankus warroht winneht. Burmeisteris brihnojahs pahc tik leelu pulku luhdsetaju un mihligi winneem atbildeja: "Lautini, fo juhs tà aplam wiffu tizseht, kas jums teek stahstihst! un woi tad jums sawa dschwiba tik mas mihla, ka to par tahdu fuhdu naudu gibbat paspehleht? — Eita, behrni, Deewa meerâ atkal us mahjahm un luhdseet fawu mahzitaju, lai winsch no Deewa puffes jums mahja, kà kristigam zilwekam fawu dschwibu buhs mihloht. — Tè naw tahds Calenderis, tè naw tahds zeetumneeks. — Ar Deew'!" — Laudim nu gan bija ja eet us mahjahm, bet galwas wehl krattija, dohmadami: Eds tawas ffunstes! Burmeisteris gan jau sawus draugus irr islaffijis, kurreu starpâ winsch to leelu naudu gibboht isdallihc. —

Wehl no Parishes. (14. Jubli.) Schinnis deenâs kahds wihrs, Benzoni wahrda, preeksch teefas tikke apfuhdsehts, ka winsch teem pawahreem effoht pahrde-wis kaſku gaku, ko tee atkal nabbagu laudim par tahdu paschu gahrdu ehdeenu fa-taisija, kahdu tee no krallinu jeb kanhnkenu galkas miſloja. — Mahjâs pee scha zil-weka tikke atrastas 125 kaſku ahdas, 15 nokauti kaſki un wehl zitti kaſku paleeki. — Winsch arri ne mas ne leedsahs, bet apleezinaja, ka jau pee gaddus aisween tãpatt effoht darrijis, jo kaſku galka effoht tikpatt smeſſija un weffeliga, kã krallinu galka; winsch ne sinnoht, kapehz laudim ta ne patihk, un winsch prohtoht to tã fataisihk, ka neweens to ne warroht pasihk. Ja teefas - kungeem patihkoht, tad winsch teem no kaſku galkas iswahrischoht tahdu brangu smeſſigu ehdeenu, ka winni pehz paschi saz-zischoht: kaſku galka teescham labba. Kad nu teefas - lungi no winna iswaizaja, kur tad winsch nehmis tik leelu pulku kaſku, — tad winsch fazzija: winsch tohs pehrkoht no teem zilwekeem, kas preeksch papihru taisitajeem tahs luppatas salassa un kas itt beeschi pa pilssehtu staiga. — Bet kad nu teefas - lungi fazzija, ka winsch tak laudis effoht peewihlis, tad winsch teize, ka tak ne weens jau ne buhs bijis tik dumjsch, ka teescham buhtu tizzejis par tik lehtu naudu tahdu dahrgu gaku dabbuht. Jo kral-linsch makfajoht lihds 3 prankeem jeb rubkeem un winsch teem tohs kaſkus effoht pahrde-wis par 75 kapeikeem. — Kaut nu gan wiffi lungi tohti sinehjahs par tahdu gudribu, tomehr winsch par sawu wiltibu us 14 deenahm tikke eelikes zeetumã.

— ei —

No Meahpeles pilssehtas, Jhtahljes - semmã. Tik trihs deenas preeksch tam, kad pee Pehrnavas tas uhdens stabs juhrã rahdijahs, tahds pats brihnums pee Meahpeles bija redsams, bet tur dascha skahde notikke. — Kad 26tã Jubni pulksten' aston no rihta laiks tur jau dikti bija filtes un debbes ap-mahzees, tad tur tuhwmã juhreas uhdens pa leelu, resnu stabbu zehlahs un audsã augdams drihs lihds pascheem debbescheem aissteepahs, no tahlenes isſkat-tidamees itt kã tee leeli duhmi, kas no Wesuhwes - kalna brihscham tãpatt taisni us augschu zekahs. Bet uhdens ne mas ne tik lehnã, kã tee duhmi, kahpe: wirrahs un raustijahs maktigi, wiffwairak paschõs gallõs. Un tã wirdams uhdens stabs itt kã pamasihim no wehja dsihts, pilssehtai nahze jo tuhwu. Zikkadelles stuhrim garrã brãhdams, to wimpeli norahwe, kas tur us walnu augstai kahrti bija uswiltis, kã jau pee zikkadellehm waijaga, un nu likkãhs paschã ohstã gribbedams ee-eet, kur leels pulks fuggu to laiku bija eekschã. Bija Deewa laime, ka turpãt greesahs un dewahs us zittu puffi. Lihds dambja gallam nah-

zis, fur tas ugguns eefsch bahkes laterna degg un fur to brihd' trihs zilwefi ar laiwu pee mallas brauze, uhdens stabs scheem nesehehlige gahje wirfû, winnus lihds ar laiwu zehle gaisâ un usfweede tai dambja pufsei, kurrat tee kaser-mi appakschâ. Weens no scheem nelaimigeem laudim, kas laiwâ bija, nomirre us weetas; abbi zitti daudsmaf tikke fadausitti. No teijenes nahkdams stabs arri drihs diwus fuggus buhtu pohstijis, ja tee paschâ laikâ ne wehl buhtu isbehguschî; tad gahje tahm fohku ehzinahm wirfû, fo fungi pehz peldeschanas turpatt pee juhmallas irr likkuschi usbuhweht, tahm noplehse juntus un gaisâ isahrdija. Zahdus darbus padarrijis stabs pee mallas beidsot gahje puschu un feschkihde. Pehzak' wehl diwus zittus, masakus uhdens stabbus redseja pahre juhru welkamees.

Kweefchu = graudini.

20. Effeet darritaji ta wahrda un ne tikkai klausitaji few paschus peewildami.

Zittu reisi mahjas-tehws patlabban feewai un behrneem no bihbeles ta funga wahrduß lassija preekschâ: "kas weenu tahdu behrnu usnemmannâ wahrda, tas usnemmanni," — raug, tad gaddijahs astonus gaddus wezs behrninsch pee winna durwim un luhdsahs maisi ar drebbutu balsi. Jo tas nabbadsinsch bija pahrnemts no aukstuma un badda. Mahjas tehws isklausijis no winna, ka schim ne tehwa ne mahtes ne zitta gahdataja, usskatta feewu un sakka: moi juhci? — Schi atbild: lai noteek pehz ta funga wahrda un tee peenehme to behrniu un to mihleja un apkohpe kâ sawu.

Warr buht, mihlais lassitais, tew negaddahs wis nabbags behrns durwis, kad tu ta funga wahrduß dsirdi jeb lassî. Wet moi tadeht tahdu behrnu truhkst? Kad winni nenahk pee tew, moi tu newarri eet pehz winneem? — Ak, dauds reisehm tas funks gahjis tew mekleht, tad tew gan nebija peekuffuscham buht winnu mekleht, jo "fo juhs effat darrijuschî weenam no scheem wismasakeem" — tee irr winna wahrdi — "to juhs mannim effat darrijuschî." Tad nu: effi darritais ta wahrda un ne tikkai klausitais. —

21. Wella katgiffis.

Muhfu funks mums rahdijis, ka tas augstakais bauplis bauplibâ irr: Deewu mihleht par wissahm leetahm un tas ohtrais tam lihds: sawu tuwaku mihleht kâ fewi paschu. Wet wels saweem mahzjekkeem taifa zittu katgiffi. Tur stahw: schis irr tas pirmais un augstakais bauplis: tew buhs to mantu mihleht no wissas firds, un no wissas dwehseles un no wissa prahta — un tas ohtrais tam lihds: tew buhs few paschu wairak mihleht ne kâ sawu tuwakaju! — Zeefa gan, tur zilwefam naw dauds fo mahzitees, ne arri gruhtums pehz padarrischanas un wels apfohlischanas papilnam peelizzis klahet. — Somehr — moi wels ar sawas sohlischanas pilda? —

— Im —

Brihw drikkleht. No juhmallas-gubbernementu augstas waldischanas pufses:

Dr. C. E. Napiersky.